

УДК [-025.13 : 159.95] : 7 : -043.86 : 37.018.46

**Просіна Ольга Володимирівна,
кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедру філософії
і освіти дорослих ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН
України,
prosina.olga.v@gmail.com**

РОЗВИТОК ДИЗАЙН-МИСЛЕННЯ ЗАСОБАМИ МИСТЕЦТВА

У статті висвітлюється основні засади спецкурсу «Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва» та його реалізації в умовах курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, що вмотивовує педагогічних працівників до опанування дизайн-мислення за допомогою мистецтва.

Спецкурс надає теоретичних знань і практичних умінь щодо процесу розробки різноманітних освітніх продуктів на основі поетапного проектування змісту і форм навчання з орієнтацією на споживача освітніх послуг та слугує інструментом, що уможливорює зміни, корегування й спрямування власної професійної діяльності відповідно до сучасних світових викликів, оновлених вимог соціуму.

Ключові слова: дизайн-мислення, емпатія, прототипування, тестування, професійний розвиток, педагогічні працівники, ІППО.

Немає жодного сумніву, що у 21 столітті людина потребує розвитку творчого мислення для особистісної реалізації в професії та задоволення потреб і перебігу повсякденного життя. Уміння швидко й ефективно вдосконалювати звичні шаблони, прагнення продукувати інноваційні ідеї, докладання зусиль для формування власного гнучкого мислення, виявлення готовності до змін, – ці й багато інших професійно-когнітивно-життєво-

творчих навичок потрібні кожному, хто спрямований бути ефективним і успішним у сучасному світі.

У жовтні 2020 року на Світовому Економічному Форумі було названо топ-10 навичок 2025 року (Рис. 1).

Рис. 1. Топ-10 навичок 2025 року

Серед прогнозованих навичок акцентуємо увагу на таких, як: креативність, оригінальність та ініціативність, вміння аргументувати погляди, вирішувати проблеми й генерувати ідеї. Проте, щоб молодь набула цих важливих навичок у системі освіти, необхідно навчити самих педагогів корегуванню складових власної професійної компетентності, зокрема мотивувати їх до змін у підходах до освітнього (а саме, навчального) процесу. Отже, на часі в системі післядипломної педагогічної освіти модернізувати зміст курсів підвищення кваліфікації в зазначеному аспекті.

Мета статті полягає у презентації спецкурсу «Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва», спрямованого на мотивацію педагогічних працівників опанувати новий спосіб мислення – дизайн-мислення – за допомогою мистецтва, висвітленні його сутності та змісту, описі перших результатів його апробації в умовах курсової роботи підвищення кваліфікації педагогічних працівників в Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Призначення спецкурсу – спрямувати педагогів на інше, ніж у їхній попередній професійній діяльності, розуміння процесу розробки та створення

освітніх продуктів (лекцій, уроків, проєктів, презентацій тощо) на основі поетапного проєктування змісту і форм навчання з орієнтацією на споживача освітніх послуг (учня, студента, слухача) та сформувати впевненість у тому, що усталені підходи можна вмотивовано змінити, скорегувати й спрямувати власну професійну діяльність у русло відповідності сучасним світовим викликам, оновленим вимогам соціуму, потребам здобувачів освіти.

У перекладі з англійської поняття «дизайн» визначається як проєктувати, креслити, задумати, а також проєкт, план, рисунок. Говорячи про «дизайн мислення» в нашому конкретному контексті, акцентуємо увагу не на естетичній складовій, якою також визначається дане поняття, а на проєктній. Процес дизайнерського мислення можна застосувати до будь-якого типу відкритого завдання й неважливо, якими є масштаби такого завдання.

Дизайн-мислення – це метод створення продуктів і послуг, орієнтованих на людину; процес, під час якого дослідники намагаються зрозуміти користувача та його проблеми, висувають і перевіряють припущення, змінюють постановку проблеми й намагаються знайти альтернативні стратегії та рішення.

Дизайн як спосіб мислення з'явився в результаті синтезу наукового підходу та інженерного дизайну. Основоположниками розвитку теорії дизайн-мислення вважають іноземних дослідників Бакминстера Фуллера, Роберта Мак Кіма, Герберта Саймона, Девіда Нормана, Віктора Папанека, Брайана Лоусона, Найджела Кросса та філософа Дональд Шьон. І хоча в їхніх дослідженнях теорія дизайн-мислення була практично повно сформована, проте вона тривалий час залишалася корисною лише для дизайнерів і не мала великого значення для професіоналів інших сфер діяльності. Усе почало змінюватися, коли директор із дизайну в Університеті Карнегі-Меллона Річард Б'юкенен зацікавився феноменом «злісних проблем», запропонованим Хорстом Ріттелем ще у 60-х роках минулого століття. Під «злісними проблемами» Ріттель мав на увазі складні та унікальні нелінійні проблеми, у яких немає заданих рішень.

У класичній методології дизайн-мислення за версією Stanford d.school є п'ять етапів процесу [6]. Охарактеризуємо стисло кожен з етапів.

Емпатія – перший етап дизайн-мислення. Для людиноцентрованого дизайну емпатія є вихідною точкою будь-якої роботи над покращеннями у сфері, де виявлено складну, комплексну проблему, що не має єдиного, правильного варіанту вирішення [1]. На цій стадії важливо за допомогою методів якісного дослідження проїнятися життям та поведінкою об'єктів дослідження (споживачів), взаємодіяти з ними, інтерв'ювати їх, намагатися зрозуміти ситуацію з їхньої перспективи, адже інновація ґрунтується на глибокому розумінні контексту, у якому відбувається певна дія або процес.

На другій стадії – визначення проблем – дизайнери використовують інсайти, «зібрані» на першій стадії, аби сфокусуватися на проблемі; тут формулюється визначення проблеми, що базується на деталях. Ймовірно і навіть бажаним є рефреймінг вихідної проблеми, що ґрунтується на здобутій новій інформації і дозволяє вийти за рамки стереотипного сприйняття об'єкта дослідження та знайти способи прямого або опосередкованого впливу на проблему [1].

Третя стадія – генерація ідей – знаходження максимальної кількості можливих рішень для вирішення проблеми, щоб просунути якнайдалі від знайомих підходів, відшукати нові сенси.

Після того, як ідеї сформовано, їх приводять в дію на *етапі прототипування*, створюючи прообраз чи модель розв'язання (або певної множини розв'язків) проблеми, яка згодом може бути протестована. Б. Барнет та Д. Еванс пишуть: «У Стенфорді ми переконані, що до всього можна створити прототип: від фізичних об'єктів до державної політики. Прототипи – невід'ємна частина дизайнерського способу мислення..» [1].

На п'ятій стадії – тестування – дизайнер випробовує прототип з фактичними чи репрезентативними споживачами (цільовою аудиторією). Дизайнери можуть інтерв'ювати споживачів, спостерігати, як вони взаємодіють із прототипом або ж застосовувати інші методи збору зворотного

зв'язку для удосконалення рішення. За результатами тестування дизайнер може прийти до потреби вдосконалити прототип, переоцінити, цілковито переглянути його або ж повторно перевірити вихідну точку зору [9]. Така модель випробувана на ефективність у багатьох дослідженнях протягом понад 25 років [7], у тому числі зібрано чимало даних про успішне імплементування цієї методології в початковій та середній освіті [12], а також застосування її для вирішення потреб студентів університетів [1; 3].

Подаючи загальну характеристику процесу дизайн-мислення, варто розглянути модель, яку зобразили науковці Christoph Meinel Larry Leifer [8, с.57] (Рис 2), у якій показали ліворуч традиційний процес зображення поетапного процесу дизайн-мислення, а праворуч – реальний процес, який відбувається під час дизайн-мислення з акцентом на нелінійність цього процесу, що інтегрує людські, ділові й технологічні фактори у формуванні та розв'язанні проблем.

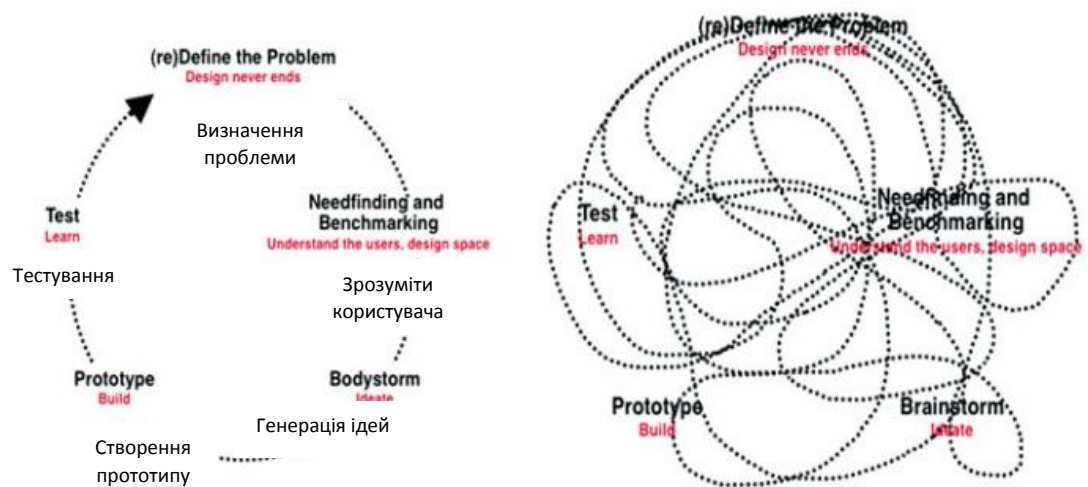

Рис.2. Модель дизайн мислення за Christoph Meinel, Larry Leifer

Виклики сьогодення актуалізують потребу модернізувати зміст післядипломної освіти педагогічних працівників відповідно до викликів сьогодення. Розвиток творчого мислення є пріоритетом для особистісної реалізації в професії та задоволення потреб і перебігу повсякденного життя. Наразі важливо мотивувати педагогічних працівників опанувати новий спосіб мислення – дизайн-мислення – за допомогою мистецтва. Важливо дати розуміння процесу розробки та створення освітніх продуктів (лекцій, уроків,

проектів, презентацій тощо) на основі поетапного проектування змісту і форм навчання з орієнтацією на споживача освітніх послуг (учня, студента, слухача) та сформуванню впевненість у тому, що усталені підходи можна вмотивовано змінити, скорегувати й спрямувати власну професійну діяльність у русло відповідності сучасним світовим викликам, оновленим вимогам соціуму, потребам здобувачів освіти.

Призначення освітнього продукту – розробленого нами *спецкурсу «Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва»* - для педагогічних працівників закладів освіти, які навчаються на курсах підвищення кваліфікації в ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Матеріали спецкурсу також будуть цікавими для науковців, працівників закладів вищої освіти, організаторів післядипломної педагогічної освіти, слухачів курсів підвищення кваліфікації педагогічних працівників, керівників загальноосвітніх навчальних закладів та закладів позашкільної освіти, методичних служб усіх рівнів, а також усіх, хто цікавиться питаннями модернізації вітчизняної системи післядипломної педагогічної освіти.

Зміст спецкурсу ґрунтується на філософії визначення вимог до фахівця, закладеній в основу Болонського процесу та в міжнародному Проекті Європейської Комісії «Гармонізація освітніх структур в Європі» (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING), орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегрує основні методологічні підходи до освіти дорослих, зокрема: *андрагогічний* – спрямування процесу освіти дорослого; стимулювання до самовдосконалення, набуття професійної підготовки та перепідготовки на засадах інтегрування особистісно орієнтованого, творчого, індивідуального підходів з урахуванням особливих якостей у навчанні дорослих; *антропологічний* – об'єднання особисто і суспільно значущих інтересів окремої людини й суспільства під час навчання, адже в процесі взаємодії враховуються аспекти гуманізації праці, соціалізації, демократизації управління; *соціологічний* – виявлення існуючих закономірностей організаційної культури освітніх співтовариств у межах

соціальної взаємодії, презентування відповідного досвіду управління закладами освіти в колі соціальних норм, ролей, відносин, які постійно оновлюються; *психологічний* – орієнтований на вивчення суб'єктивних проявів поведінки індивідів у ході навчання (потреби, мотиви, інтереси, бажання ін.), проведення діагностування, спостережень і аналізу освітньої діяльності; *культурологічний* – зумовлений об'єктивним зв'язком людини з культурою як системою цінностей; засвоєння культури є розвитком самого індивіда і становленням її як творчої особистості; спрямовує розглядати освіту в контексті культури як багатовимірне явище; *синергетичний* – зумовлює об'єктивні закони міждисциплінарної взаємодії в процесі навчання, виявляє закономірності і принципи, покладені в основу самоорганізації в соціальних відкритих системах; *аксіологічний* – розглядає розвиток особистості як «інтеріоризацію людських цінностей»; цінності не транслиуються суб'єктами освітнього процесу під час навчання, а переживаються й привласнюються, тобто стають надбанням групи як спільні цінності, які визначають напрямок розвитку та спільної діяльності під час навчання; *системний* – на основі загальнонаукової методології, як цілісне структуроване утворення, у якому взаємопов'язані компоненти: мета освіти, зміст, форми і засоби, технології, а також послідовно реалізуються всі етапи професійно-особистісного розвитку, за якого підвищення кваліфікації стає ефективною діяльністю всіх суб'єктів процесу навчання (куратора-тьютора, педагогічного працівника, викладацького складу та ін.); *діяльнісний* – визнання діяльності основним засобом і умовою розвитку дорослої особистості як слухача курсів підвищення кваліфікації, що вимагає спеціальних зусиль, спрямованих на відбір і організацію діяльності особистості, активізацію і переведення в позицію суб'єкта навчання, установлення партнерських стосунків; андрагог активізує, стимулює до навчання, створює умови для самовдосконалення, мотивує до саморозвитку; *діалогічний* – ідея діалогу є організаційно-ціннісним чинником у взаємодії між слухачами й андрагогами, у діалозі відбувається примноження або нівелювання групових цінностей – ядра освітньої культури; активність

особистості розглядається в контексті взаємин з іншими на основі діалогу; *гуманістичний* – людиноцентристські цінності в освіті, піднесення людини, віра в неї, у першу чергу в позитивність її намірів, допомога на шляху її зростання; *рефлексивний* – активність суб'єктів освітнього процесу, перехід із позиції «реагування» в позицію «інтенсивного саморозвитку», розширення суб'єктивності в навчанні, здатність до самоаналізу й самостійного планування подальшої індивідуальної освітньої траєкторії для саморозвитку [5].

Спецкурс розроблено з урахуванням системоутворювальних принципів освітнього процесу, зокрема:

- *пріоритетності самостійного навчання як створення можливостей для* дорослої людини для ознайомлення з навчальними матеріалами, надання можливості для осмислення процесів і технологій їх виконання;
- *спільної діяльності того, хто навчається, з* одногрупниками й андрагогом при підготовці та в освітньому процесі, коли відправною точкою процесу навчання є виявлення потреб слухачів, їхніх очікувань через індивідуальні та групові обговорення;
- *використання наявного педагогічного досвіду, що* ґрунтується на активних методах навчання, які стимулюють творчу роботу слухачів;
- *індивідуального підходу до навчання на основі особистісних потреб з* урахуванням соціально-психологічних характеристик особистості й тих обмежень, які зумовлюються діяльністю, наявністю вільного часу, фінансових ресурсів тощо;
- *актуалізації результатів навчання, що спрямований на* якнайшвидше використання їх у практиці, інтегрує принципи системності, практичної затребуваності результатів навчання, індивідуального підходу, використання напрацьованого досвіду;
- *розвитку дорослого, що спрямовує навчання на* його особистісне вдосконалення, розвиток здібностей до самонавчання та досягнення нового в процесі практичної діяльності;

- *науково-методичного супроводу як неперервної підтримки творчих ініціатив педагога, інновацій на всіх етапах міжкурсового періоду, ефективного наукового, інформаційного, професійно-кваліфікаційного забезпечення процесу самовдосконалення й самореалізації, професійної мотивації до виконання професійних ролей.*

Зміст спецкурсу та його науково-методичне наповнення спрямовано на розвиток ключових компетенцій, зокрема інтегральної, інноваційно-дослідницької, андрагогічної, акмеологічної тощо, сукупність яких забезпечує успішну діяльність педагога в умовах соціальних трансформацій.

Освітня діяльність викладача та педагогів-слухачів спецкурсу зосереджується на виконанні низки завдань:

- надання та осмислення інформації з історії становлення теорії дизайн-мислення;
- опанування п'яти етапів дизайн-мислення за версією Stanford d.school;
- ознайомлення з різними моделями дизайн-мислення, порівняння їх для виявлення та усвідомлення сутності процесу;
- виконання вправ, тестів для мотивації самоосвіти щодо ефективного оволодіння навичками дизайн-мислення;
- актуалізація методів розвитку дизайн-мислення засобами мистецтва;
- активізація самостійної діяльності, розвиток мотивації професійного вдосконалення та особистісного розвитку педагогічних працівників

У результаті вивчення спецкурсу слухачі отримують відомості про сутність поняття й основні етапи процесу дизайн-мислення, на основі чого почнеться формування нової компетентності; опановують методи розвитку дизайн-мислення засобами мистецтва; розвивають уміння використовувати дизайн-мислення в професійній діяльності та прогнозувати її бажану результативність.

За часом, це – 8 годин, із яких 2 годин – лекції, 2 години – практичні заняття, 4 годин – самостійна робота (Табл. 1). Всі заняття теоретичної і практичної спрямованості відбуваються у форматі онлайн. Перевірка виконання практичних завдань, що передбачені у процесі вивчення курсу, відбувається у віртуальному кабінеті викладача на дистанційній платформі Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України. Також у слухачів є можливість у чаті поставити свої запитання викладачу, поспілкуватися з колегами, поділитися власними роздумами, спостереженнями.

Таблиця 1

**Тематичний план спецкурсу
«Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва»**

Тематика	Форми заняття, кількість годин						Разом
	Лекції	Практичні й семінарські заняття	Інструктивно-методичне заняття	Тематична дискусія, тематична зустріч	Навчальний тренінг	Самостійна робота	
Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва	2	2				4	8
<i>Разом:</i>	2	2				4	8

Таблиця 1. Тематичний план спецкурсу

Розглянемо стисло зміст спецкурсу, зокрема змістове наповнення теоретичної і практичної складових.

Темами лекцій є наступні: 1. Основоположники напрямку дизайн-мислення, становлення основного поняття. Класична методологія дизайн-мислення за версією stanford d.school (основні етапи: емпатія; визначення проблем; генерація ідей; прототипування; тестування). Порівняльний аналіз моделей дизайн-мислення. 2. Мистецька діяльність як рушійна сила розвитку дизайн-мислення.

Практичні заняття передбачають виконання курсистами вправ для діагностики власних індивідуально-психологічних властивостей та якостей особистості, від яких залежить розвиток дизайн-мислення: мислення, уява, почуття, емоції.

У *самостійній роботі* курсистів заплановано: 1. Осмислити результати діагностики і спланувати особисту траєкторію розвитку дизайн-мислення. 2. Переглянути фільм на вибір: «Полунична галявина» (режисер І. Бергман, 1957), «Джузеппе Москаті: любов, що зцілює» (режисер Д. Кампіоті, 2007). Написати есе-відгук, у якому акцентувати увагу на: відтворенні власних відчуттів, емоцій, що виникали при перегляді фільму; образах, що утворилися власною уявою; загальному особистому розумінні мистецького задуму.

За QR кодом можна переглянути онлайн інтерактивну лекцію за темою «Основи дизайн-мислення» та ознайомитися з основними положеннями і змістом спецкурсу, де акцент зроблено саме на мистецтво як засіб розвитку дизайн мислення.

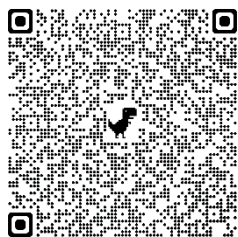

Рис.3. QR код – посилання на інтерактивну лекцію доц.О.В. Просіної за темою «Основи дизайн-мислення».

Результати дослідження і висновки. Спецкурс «Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва» реалізується в межах науково-дослідної роботи Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України «Трансформація професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників в умовах відкритого університету післядипломної освіти» (номер державної реєстрації НДР 0120U104637 від 30.10.2020), упроваджується на курсах підвищення кваліфікації протягом 2020-2021 років для педагогічних працівників різних категорій, зокрема керівників закладів позашкільної освіти, психологів, науково-методичних працівників закладів вищої освіти. Результати ефективності спецкурсу відстежуються до, під час і після його реалізації. З цією метою до працівників запроваджуються різні методи дослідження:

анкетування, опитування, тестування, спостереження за виконанням практичних завдань. Такий моніторинг дозволяє визначити якість опанування слухачами матеріалів курсу.

Проведене вхідне опитування педагогічних працівників перед вивченням зазначеного спецкурсу засвідчило, що майже 75 % слухачів не можуть сформулювати сутність поняття «дизайн-мислення», понад 90 % опитуваних практично нічого не відомо про етапи дизайн-мислення і мабуть не знають про такий засіб (спецкурс), що допомагає професійно вдосконалюватися, намічати нові цілі у своєму фаховому зростанні та їх реалізовувати.

Після опанування змісту спецкурсу 100 % слухачів відзначили, що його вивчення є своєчасним, актуальним, практико зорієнтованим, а 92 % змогли не лише дати визначення поняттю «дизайн-мислення» та схарактеризувати його основні етапи, але й виявили готовність до подальшого самостійного опанування важливої для власної професійної діяльності проблематики. Важливим і цінним для практиків є придбані практичні уміння, що дозволяють поетапно самовдосконалюватися – визначати прогалини у власній педагогічній діяльності, намічати етапи подальшого професійного розвитку, бачити перспективи використання дизайн-мислення у процесі розроблення освітніх продуктів.

Зворотній зв'язок від курсистів, кількісні і якісні результати проведеного дослідження засвідчують: запропонований спецкурс курс, що реалізується у межах курсової роботи підвищення кваліфікації в ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, є актуальним і затребуваним практиками, його новий зміст є корисним для самоосвіти педагогічних працівників різних категорій, у цілому сприяє ефективному впровадженню інновацій у діяльність закладів освіти різного рівня.

Перспективу подальшої роботи у цьому напрямі вбачаємо у розробці робочих зошитів для самостійної роботи над вдосконаленням вмінь з дизайн

мислення та методичних рекомендацій щодо розвитку дизайн- мислення засобами мистецтва в учнів.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Барнет, Б., Еванз, Д. Дизайн-мислення. Спроектуй своє життя. Київ : Наш формат, 2018. 224 с.
2. Іванова, В. В. Роль дизайн-мислення в освіті // Інтелект XXI, 2019. С.93-97
Електронний ресурс. Режим доступу:
http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2019/2019_4/18.pdf
3. Келлі, Т., Келлі, Д. Творча впевненість. Як розкрити свій потенціал. Київ : Основи, 2020. 334с.
4. Мистецтво як основа художньо-естетичного чинника потреб молоді / Л. Савчин // *Культура України*. – 2013. – Вип. 42(1). – С. 131-139. –Електронний ресурс. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ku_2013_42%281%29_21
5. Просіна О.В. Освітньо-професійна програма тематичних курсів «Керівні та педагогічні працівники закладів позашкільної освіти» / О.В. Просіна // Професійний розвиток педагогічних, науково-педагогічних працівників і керівників закладів освіти галузі знань 01 «Освіта» в умовах відкритого університету: збірник освітньо-професійних програм у 2-х частинах, частина 2: наукова ред. О. В. Просіна, упорядкування Я. Л. Швень, Ю. А. Махновець. – К.: ЦПО, 2021. – С. 41-57. Режим доступу: <https://cutt.ly/bEhkk7w>
6. An Introduction to Design Thinking process guide. Режим доступу: <https://web.stanford.edu/~mshanks/MichaelShanks/files/509554.pdf>
7. Cross, N. A brief history of the Design Thinking Research Symposium series // *Design Studies*, - 2018. V.57, p.160–164. Електронний ресурс. Режим доступу:
8. Hasso, P., Larry, L., Christoph, M. Design thinking research : building innovation ecosystems. Cham : Springer. 2014, 252 p.
9. Henriksen, D. Richardson, C., & Mehta, R. Design thinking: A creative approach to educational problems of practice. *Thinking skills and creativity*. – 2017– 26, p.140-153. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://danah-henriksen.com/wp-content/uploads/2018/02/Design-Thinking-Creativity.pdf>
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0142694X18300243?via%3Dihub>
10. Kyrychenko, M., Prosina, O., Kravchynska, T., Shven, Y. The adult education in nonlinear world: non-formal education in the system of postgraduate education of the Ukrainian Open University. // I Conference on professional development of specialists in the digitized society: current trends: scientific and practical conference with international participation: proceedings (selected papers). 2021, С. 59–65
11. Muratovski, G. Towards Evidence-Based Research and Cross Disciplinary Design Practice. // *Creativity, Design Thinking and Interdisciplinarity*. Режим доступу https://www.researchgate.net/publication/322202870_Creativity_Design_Thinking_and_Interdisciplinarity
12. Noel, L., and Liu, T. Using Design Thinking to create a new education paradigm for elementary level children for higher student engagement and success, in Lloyd, P. and Bohemia, E. (eds.), *Future Focused Thinking - DRS International Conference 2016*, p.27 – 30. June, Brighton, United Kingdom. <https://doi.org/10.21606/drs.2016.200>

Просіна Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедру філософії і освіти дорослих ЦПО ДЗВО «Університет

менеджменту освіти» НАПН України, Україна, prosina.olga.v@gmail.com, 0000-0002-1243-6069

Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва

Виклики сьогодення актуалізують потребу розвитку творчого мислення для особистісної реалізації в професії та задоволення потреб і перебігу повсякденного життя. У статті висвітлюється основні засади спецкурсу «Розвиток дизайн-мислення засобами мистецтва», спрямованого на мотивацію педагогічних працівників опанувати новий спосіб мислення – дизайн-мислення – за допомогою мистецтва.

Дизайн-мислення – це метод створення продуктів і послуг, орієнтованих на людину; процес, під час якого дослідники намагаються зрозуміти користувача та його проблеми, висувають і перевіряють припущення, змінюють постановку проблеми й намагаються знайти альтернативні стратегії та рішення.

У класичній методології дизайн-мислення за версією Stanford d.school є п'ять етапів процесу: емпатія, визначення проблеми, генерація ідей, прототипування, тестування.

Зміст спецкурсу ґрунтується на філософії визначення вимог до фахівця, закладеній в основу Болонського процесу та в міжнародному Проекті Європейської Комісії (Tuning Educational Structures in Europe, TUNING), орієнтований на реалізацію принципів і моделей відкритої освіти, інтегрує основні методологічні підходи до освіти дорослих.

Призначення спецкурсу – спрямувати педагогів на інше, ніж у їхній попередній професійній діяльності, розуміння процесу розробки та створення освітніх продуктів (лекцій, уроків, проєктів, презентацій тощо) на основі поетапного проєктування змісту і форм навчання з орієнтацією на споживача освітніх послуг (учня, студента, слухача) та сформулювати впевненість у тому, що усталені підходи можна вмотивовано змінити, скорегувати й спрямувати власну професійну діяльність у русло відповідності сучасним світовим викликам, оновленим вимогам соціуму, потребам здобувачів освіти.

Результати ефективності спецкурсу відстежуються до, під час і після його реалізації. Зворотній зв'язок від курсистів, кількісні і якісні результати проведеного дослідження засвідчують: пропонуваній спецкурс курс, що реалізується у межах курсів підвищення кваліфікації, є актуальним і затребуваним практиками, його новий зміст є корисним для самоосвіти педагогічних працівників різних категорій, у цілому сприяє ефективному впровадженню інновацій у діяльність закладів освіти різного рівня.

Ключові слова: дизайн-мислення, емпатія, прототипування, тестування, професійний розвиток, педагогічні працівники, ІППО.

Стаття надійшла до редакції 01. 22. 2021 р.